

Svoboda a „absolutní“ / Absolutno

Pokud vůbec můžeme připustit něco takového, jako je „absolutní svoboda“, pak to musíme domyslit právě ve smyslu absolutnosti. A absolutně „svobodná“ může být jen událost „primordiální“, tj. taková, která ještě nevstoupila do žádného vztahu s ničím jiným, tedy ani s jakoukoli primordiální událostí jinou. Pak má slovo „absolutní“ veškerou váhu (absolutus = oddělený, vydělený), ale naproti tomu ona „svoboda“ ztrácí jakýkoli rozumný smysl. A pokud tam přece jenom najdeme jakýsi zbytkový, reliktní „smysl“, pak to asi neznamena nic víc než „nahodilost výskytu“, tj. jakousi primordiální podobu „novosti“ (neodvislé od žádné předchozí „příčiny“), která ovšem právě proto, že je zcela „počáteční“, je naprosto stejná jako všechny primordiální události ostatní (od nichž se neliší ani svým umístěním v prostoru, ale ani místem v čase, neboť takové primordiální události „se vyskytnou“ takřka vždy mimo čas a mimo prostor. (Výjimky existují, ale znamenají zároveň konec „absolutnosti“.) Ovšem tady je třeba celou věc domyslit: primordiální událost „vzniká“ jako „absolutní“ novinka, a proto je sice nezávislá na čemkoli jsoucím, ale není nezávislá na „nicotě“, z níž se „vynořuje“ jako „něco“, tj. tak, že se stává něčím. Tak je ovšem vlastně závislá na oné „nicotě“ – a není od ní – „původně“ – oddělena, nýbrž sama se od ní musí oddělit. Ovšem i když se od ní oddělí, už to, že se od ní oddělit musí, znamená, že je na ní závislá. Tak se ukazuje, že „absolutní svoboda“ jakožto „absolutní nezávislost“ je vlastně nejen nemožná v rámci „světa“ ve smyslu „všehomíru“, nýbrž je dokonce nemyslitelná i mimo tento rámeček. „Oddělenost“ ve smyslu absoluce od „původní nicoty“ není možná jinak než ve smyslu relativním (tj. částečném a dočasném). – A je-li tomu tak dokonce už na nejnižších úrovních, platí to tím spíše o úrovních dalších a vyšších. Zároveň ovšem je třeba dodat, že sama „nicota“ není a nemůže být ničím „absolutním“, neboť je vždycky spjata s tím, že svou „negativitu“ nutně obrací proti sobě, tj. musí ze své podstaty popírat sebe samou. Nicota, která popírá sebe, se nutně mění v ne-nicotu, tj. v něco. Ovšem nic, co takto vznikne popřením nicoty, se od ní nikdy naprosto a dokonale nemůže oddělit – nikdy to nemůže být popření „absolutní“. Tak jako nicota popírá samu sebe, nutně popírá také jakoukoli svou proměnu v něco. Proto každé něco se zas – dříve nebo později – mění v nic, tj. pomíjí. Z čehož vposledu vyplývá, že idea „na ničem jiném nezávislé existence“ ve smyslu „substance“ je vadná a nedržitelná. Absolutno samo je nemyslitelné v tom smyslu, jak bylo myšleno v minulosti.

(Písek, 060311-3.)